

Nd. 1165. Frumvarp til laga

um virkjun Dynjandisát í Arnarfirði og Rafveitu Vestfjarða.

Flm.: Ásgeir Ásgeirsson, Sigurður Bjarnason, Finnur Jónsson,
Barði Guðmundsson.

1. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að setja á stofn og starfrækja orkuver og rafveitu fyrir Vestfirði, er vera skal eign ríkisins og rekin sem sjálfstætt fyrirtæki með sérstöku reikningshaldi. Fyrirtækið skal heita Rafveita Vestfjarða.

2. gr.

Rafveita Vestfjarða skal vera undir yfirstjórn og umsjá ráðherra og rafveitustjóra ríkisins eða raforkumálastjórnar, ef sett verður. Ráðherra skipar framkvæmdastjóra.

3. gr.

Rafveita Vestfjarða tekur yfir Vestur-Barðastrandarsýslu, Vestur-Ísafjarðarsýslu, Ísafjarðarkaupstað og Norður-Ísafjarðarsýslu vestan Ísafjarðardjúps.

4. gr.

Rafveita Vestfjarða hefur það verkefni að afla almenningi og atvinnuvegum á því svæði, sem um getur í 3. gr., nægilegrar raforku á sem hagfelldastan og ódýrastan hátt.

5. gr.

Rafveita Vestfjarða hefur einkarétt á virkjun fallvatna og sölu rafmagns á því svæði, sem hún nær til. Bann þetta nær ekki til virkjana, sem eru undir 25 hestöflum eða gerðar hafa verið, áður en lög þessi öðlast gildi. Ráðherra er þó heimilt að veita sérleyfi til stærri virkjunar og stækkunar á eldri rafveitum.

6. gr.

Rafveita Vestfjarða skal þegar að loknum nauðsynlegum undirbúningi virkja Dynjandisá í botni Arnarfjarðar, reisa orkuver við Dynjandisvog og leiða raforkuna til Patreksfjarðar, Bíldudals, Þingeyrar, Flateyrar, Suðureyrar, Ísafjarðar, Súðavíkur, Hnífsdals og Bolungavíkur og dreifa því um sveitir eins og ástæður leyfa. Ráðherra og rafveitustjóri ríkisins sjá um allar framkvæmdir.

7. gr.

Ríkisstjórninni er heimilt að taka eignarnámi vatnsréttindi, lönd og réttindi yfir landi að því leyti, sem nauðsynlegt er í þágu Rafveitu Vestfjarða samkv. l. nr. 61/1917.

8. gr.

Til þeirra framkvæmda, sem um getur í 6. gr., er ríkisstjórninni heimilt að taka að láni allt að 9 millj. króna og leggja fram af fé raforkusjóðs allt að 3 millj. króna, þó ekki yfir 20% af kostnaði. Framlagi raforkusjóðs skal einkum varið til dreifingar raforkunnar um sveitir.

9. gr.

Rafveita Vestfjarða skal, þegar virkjun Dynjandisár er komin í framkvæmd, taka við þeim rafveitum, sem fyrir eru á svæði því, sem Rafveita Vestfjarða nær til, ef samningar nást. Náist ekki slíkt samkomulag, tekur Rafveita Vestfjarða við eignum þeim við matsverði. Skal þá Rafveitu Vestfjarða heimilt að taka á sig þau lán, sem á rafveitum þessum hvíla, og ríkisstjórninni að taka ábyrgð á þeim og greiðslu eigna umfram skuldir.

10. gr.

Söluverð raforku skal ákveðið í gjaldskrá, sem ráðherra staðfestir. Gæta skal þess í framkvæmdum og dreifingu raforkunnar, að rafmagnið verði sem ódýrast.

11. gr.

Rafveita Vestfjarða skal árlega gera ráðherra reikningsskil bæði um rekstur og framkvæmdir. Hún skal og gera fjárhagsáætlun fyrir næsta ár og senda ráðuneytinu til staðfestingar. Tekjuafgang skal leggja í varasjóð.

12. gr.

Ráðherra setur reglugerð um stjórn Rafveitu Vestfjarða, starfsmannahald, reikningsskil, varasjóð, skýrslur og annað það, er reksturinn varðar.

13. gr.

Rafveita Vestfjarða er undanþegin tekju- og eignarskatti til ríkissjóðs og útsvari til sveitar og einnig innflutningsgjöldum af efni og tækjum, sem þarf til stofnunar veitunnar.

14. gr.

Rafveita Vestfjarða endurgreiðir Orkuveri Vestfjarða h/f allan kostnað, sem það hefur haft af undirbúningi virkjunar Dynjandisár, enda láti félagið af hendi allar skýrslur og áætlanir, sem það hefur látið gera.

15. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Greinargerð.

Það er eitt höfuðskilyrði fyrir framtíð Vestfjarða, að héruðunum sé séð fyrir nægu rafmagni til ljósa, hitunar, suðu og iðnaðar. Iðnaður á Vestfjörðum, sem byggist að mestu á sjávarútvegi, hefur nú þegar ríka þörf fyrir raforku. Verður ekki lengur beðið úrlausnar.

Það hefur lengi verið vitað, að Dynjandis- og Mjólkurárnar í Arnarfirði geta séð Vestfjörðum fyrir nægri raforku, og þarf nú ekki lengur að biða þess, að þörf sé fyrir hendi fyrir raforkuna og hægt sé að greiða hana með kostnaðarverði. Undanfarin ár hefur félag sveitar- og bæjarfélaga og einstakra manna látið undirbúa þetta mál á sinn kostnað. Nefnist félagið Orkuver Vestfjarða, og hefur Finnþogi R. Þorvaldsson verkfræðingur staðið fyrir rannsóknum. Er nú það langt komið málum, að rafmagnseftirlit ríkisins þarf að taka við og vinna með félaginu að fullnaðarundirbúningi, sem ætti að geta verið lokið fyrir næsta haust. Er þetta frv. flutt í þeim tilgangi, að svo geti orðið.

Frv. er að ýmsu leyti sniðið eftir tillögum millipinganevndar í raforkumálum, sem nýlega hefur skilað álitinu til ríkisstjórnarinnar, og einkum þó um það atriði, að hér er gert ráð fyrir ríkisrekstri á rafveitu Vestfjarða. Það skal þó skýrt tekið fram, að flutningsmenn geta eins hugsað sér, að Rafveita Vestfjarða sé eign þeirra héraða, sem hlut eiga að máli, og rekin af þeim. Um það „principatriði“ verða atkvæði að ganga í þinginu, og má deila um skipulagið ekki standa í vegi fyrir framkvæmdum.

Sem fylgiskjal er hér birt áætlun millipinganevndarinnar í raforkumálum um Rafveitu Vestfjarða. Það skal tekið fram, að auk flm. frv. hefur þm. Barð., sem sæti á í hv. Ed., í öllu unnið með flm. í máli þessu og undirbúningi frv. Þm. N.-Ísf. vill taka það fram, að þar sem engar verulegar rannsóknir á virkjunarskilyrðum í Þverá í Nauteyrrarhreppi hafi farið fram, telji hann ókleift að hverfa frá Dynjandisvirkjuninni að svo vöxnu máli, en væntir hins vegar, að virkjunarmöguleikar í Þverá verði fullrannsakaðir hið allra fyrsta.

Fylgiskjal.

Rafveita Vestfjarða.

I. Mannfjöldi, sem raforku frá virkjuninni er ætlað að ná til fyrst um sinn.

Í kaптúnum:

Patreksfjörður	767
Tálknafjörður	80
Bildudalur	389
Þingeyri	350
Flateyri	409
Suðureyri	355
Ísafjörður	2 897
Hnífsdalur	304
Bolungavík	623
Súðavík	226

6400

Í sveitum:

Hólshreppur	100	
Eyrarhreppur	150	
Suðureyrarhreppur	50	
Flateyrar- og Mosvallahreppur	200	
Mýra- og Þingeyrarhreppur	450	
Auðkúlu-, Dala- og Suðurfjarðarhreppur ..	150	
		1 100
	Samtals	7 500

II. Virkjanir.

Núverandi Ísafjarðarvirkjun:

1. Gamla virkjunin í Fossá	850 hestöfl
2. Nýja virkjunin í Nónvatni (uppsettar vélar 800 hestöfl, en aðeins varlegt að bæta við)	150 —

1 000 hestöfl

Ný virkjun í Dynjandisá	5 250 —
-------------------------------	---------

6 250 hestöfl

Frá dregst afltap 10% vegna flutnings	625 —
---	-------

Samtals 5 625 hestöfl

= 3750 kilóvött eða 500 vött á mann.

Kostnaður við virkjanir:

Dynjandisárvirkjun, 5250 hestöfl á kr. 950.00	kr. 4 988 000.00
Fossárvirkjun { að meðtöldu dreifingarkerfi }	— 1 000 000.00
Nónvatnsvirkjun { á Ísafirði og í Hnífsdal }	— 1 750 000.00
	Kr. 7 738 000.00

III. Aðalorkuflutningslínur.

A. Suðurlína:

1. Loftlína frá Dynjanda til Patreksfjarðar, spennan 30 KV, lengd 45 km á kr. 30 000.00	kr. 1 350 000.00
2. 30 KV sæstrengur, 5 km, viðbótarkostnaður vegna hans	— 315 000.00
3. 30 KV þverlína til Bildudals, 2 km á kr. 26 000.00	— 52 000.00

B. Norðurlína:

1. Loftlína frá Dynjanda til Engidals, 59 km á lengd, 30 KV spennan á kr. 30 000.00	— 1 770 000.00
2. Frá aðallínu til Þingeyrar, 2.5 km loftlína, 6 KV, á kr. 16 000.00	— 40 000.00
1.4 km sæstrengur, 6 KV, á kr. 40 000.00	— 56 000.00
3. Frá aðallínu til Flateyrar, 30 KV, loftlína 7 km á kr. 26 000.00	— 182 000.00
4. Frá aðallínu til Suðureyrar, 30 KV, loftlína 14 km á kr. 26 000.00	— 364 000.00

5. Frá Engidal til Súðavíkur, 6 KV, loftlína 10 km á kr. 16 000.00	—	160 000.00
6. Frá aðallínu til Bolungavíkur, 30 KV, loftlína 14.5 km á kr. 30 000.00	—	435 000.00

Kr. 4 724 000.00

IV. Aðalspennistöðvar:

Á Patreksfirði	400 KVA	kr.	101 000.00
– Tálknafirði	40	—	32 000.00
– Bildudal	250	—	72 000.00
– Þingeyri	400	—	101 000.00
– Flateyri	350	—	92 000.00
– Suðureyri	250	—	72 000.00
– Súðavík	125	—	36 000.00
– Ísafirði	1 700	—	331 000.00
– Bolungavík	400	—	101 000.00

Kr. 938 000.00

V. Dreifing orkunnar í kaupúnum og sveitum kr. 3 440 000.00

Samtals:

I. Dynjandisárvirkjun	kr.	4 988 000.00
II. Ísafjarðarvirkjanir með dreifingarkerfi	—	2 750 000.00
III. Aðalorkuflutningslínur	—	4 724 000.00
IV. Aðalspennistöðvar	—	938 000.00
V. Dreifing orkunnar	—	3 440 000.00

Kr. 16 840 000.00

Árlegur rekstrarkostnaður, fyrning og stofnfjáarkostnaður 9½ % kr. 1 600 000.00
 Árskilóvattið kostar þannig kr. 427.00.

Sé notkunartími áætlaður 4000 klst. á ári að meðaltali, kostar kilóvattstundin notandann 10.7 auru. Með 5000 stunda notkunartíma kostar kilóvattstundin notandann rúmlega 8½ eyri.

Ef til vill má gera ráð fyrir, að kostnaðurinn við byggingu Dynjandisárstöðvar, línur, spennistöðvar og dreifingarkerfi (að Ísafirði undanskildum) kosti allmiklu minna, þegar efni fæst annars staðar að en frá Ameríku, en þessar áætlanir eru gerðar miðað við, að allt efni sé keypt frá Bandaríkjunum og Kanada. Gera má ráð fyrir, ef efni til virkjunarinnar verður eigi keypt, fyrr en Evrópustríðinu er lokið, að það kosti þá helmingi minna en hér er áætlað. Þá ætti að mega gera ráð fyrir, að vinnukostnaður verði þá vegna lækkunar á vísitölu orðinn lækkaður um ca. 25%. Þessi liður skiptir þó minna máli um fjárhagsafkomuna.

Miðað við ofanskráð verð má áætla skiptingu á kostnaði milli efnis og vinnu sem hér segir:

	Efni	Vinna
Virkjun	63 %	37 %
Aðallínur	50 —	50 —
Aðalspennistöðvar .	63 —	37 —
Dreifingarkerfi	55 —	45 —

Reiknað með lægri verðunum yrðu kostnaðartölurnar:

Virkjanir í Dynjandisá	ca.	kr.	2 955 000.00
Aðalorkuflutningslínur	—		2 952 000.00
Aðalspennistöðvar	—		556 000.00
Dreifing	—		2 107 000.00
Ísafjarðarvirkjanir	—		2 750 000.00
		Samtals	kr. 11 320 000.00

Rekstrarkostnaður 9½% — kr. 1 075 400.00 á ári.

Árskilóvattið kostar þannig kr. 287.00.

Kilóvattstundin kostar notandann þannig, miðað við 4000 til 5000 klst. notkun, 5.7—7.2 aura.

Þegar búið væri að nota að fullu þau 500 wött á mann, sem að framan er gert ráð fyrir, og ef óskað væri eftir að auka aflið upp í 1000 wött á mann, eins og ráðgert hefur verið, að hæst þyrfti hér á landi, mætti vel hugsa sér að virkja til viðbótar um 6000 hestöfl í Mjólkuránum í Arnarfirði, en virkjunarathuganir þar benda til, að virkjun verði eigi dýrari þar en í Dynjandisá. Eigi mundi þurfa að bæta nokkru verulega við kostnað í línunum til að flytja orku, en nýjan kostnað við spennistöðvar mundi mega áætla 80% af upprunalegum kostnaði og enn fremur kostnað við dreifingu á hinni nýju orku í kaupúnum og sveitum 80% í viðbót við upprunalegan kostnað.

Þannig mætti reikna kostnaðinn við að bæta við 500 wöttum af raforku á mann og tvöfalda þannig orkuna:

Mjólkurárvirkjun, 6000 hestöfl	kr.	5 700 000.00
Aðalspennistöðvar, viðbót	—	750 000.00
Dreifing raforkunnar, viðbót	—	2 750 000.00
	Kr.	9 200.000.00

Sé hins vegar eins og að framan reiknað með efni lækkuðu um helming og vinnu um einn fórða hluta, verður allur kostnaðurinn af viðbótinni ca. kr. 5 500 000.00. Samkvæmt þessu yrði viðbótarraforkan þannig allt að því helmingi ódýrari eða miðað við herra verðið 5—6 aurar kilóvattstundin, en miðað við lægra verðið 3—4 aurar kwst., ef gert er ráð fyrir notkun viðbótarorkunnar í jafnmargar klukkustundir á ári og í fyrra fallinu.